

לקורות הרדיפות על ר' נתן ובני סיעתו מצד הרב מסאווראן
יצחק מיום ה' תענית אסתר תקצ"ה, היינו, בעיצומה של המחלוקת: 'וימלא
פיהם חצץ של המתנגדים, שמעלילים שקר מפורסם ואומרים שח"ו אין אנו
מאמינים בתורה שבע"פ' (ס' עלים לתרופה, איגרת קסז, דף עב ע"ב). והרי
אחד מעיקרי אמונתם של הפראנקיסטים היה מבוסס על התנגדותם לתלמוד
(ראה, למשל: מ. בלבן [לעיל, פרק שלישי, הערה 59], עמ' 141—142). ר'
אברהם חזן מספר בין השאר, כי אחד האנשים שבאו להעיד נגד ר' נתן טען
'לפני הרב מסאווראן שבעיניו ראה את מוהרנ"ת בת"ב [בתשעה באב] אוכל
בשר'. אמנם ר' אברהם מוסיף, כי לימים הודה האיש, כי 'זה הי' בתשעה
באב שחל להיות בשבת' (ימי התלאות, עמ' קנט—קס) ויש בהם בדברים
שהבאתי כאן כדי לחזק את מהימנותה של התעודה שנתפרסמה על-ידי לי-
טינסקי (ראה לעיל, פרק שלישי, עמ' 75).

לדברי ר' נתן בחיבורו 'מגילת חסידי ברסלב' — 'ושננתי לחסידינו דרכי
רבינו, שלא טוב לעפר ואפר להרבות בשמחה וכו' — השווה ס' 'ליקוטי הל'-
כות', הלכות יין נסך, הלכה ד, שנתחברה בשנת תקצ"ה בהיות המחבר חבוש
בבית-הסוהר בגין מלשינות החולקים³: 'אבל מי שקובע עצמו על היין ושו-
תה בכל יום ושותה הרבה... עד שבא כמה פעמים לידי שכרות גם בימי
החול. ולא די להם בכל זה כ"א שחולקים מאד על הצדיקי האמת והנלווים
אליהם וחורקים שינם עליהם מאד בכל מיני התנגדות וליצנות עד שמתירין
דם ממש... שמרבים מחלוקת מאד מאד בישראל עד שבאים לידי הכאות
ופצעים חנם...'. (שם, שם, אות ו), ועוד כיו"ב.

3. ראה: 'ימי התלאות', עמ' קסח.

רשימת המקורות שנזכרו בספר

א. מספרותם של חסידי ברסלב*

כתבי ר' נחמן

ליקוטי מוהר"ן, אוסטרעהא, תקס"ח.

ליקוטי מוהר"ן תנינא, מאהלוב, תקע"א.

ליקוטי מוהר"ן, אוסטרעהא [!], תקפ"א.

במהדורה זו סומנו המאמרים באותיות וסודרו סמוכים זה לזה לפי קירבתם העניינית. סדר זה נשמר בכל המהדורות שיצאו לאור אחרי כן. בהקדמתו למהדורה זו מתרעם ר' נתן על עיחתי המדפיסים במהדורה הראשונה וטוען בין השאר: גם זאת לדעת, שהספר הראשון נדפס פתאם שלא בפני... ובכמה מקומות היו צריכין עדיין לתקן הלשון במהדורא תנינא ומחמת נחיצת הדפוס נדפס כפי מה שנכתב בראשונה במהדורא קמא. ע"כ ראיתי... לתקן בהרבה מקומות, להרחיב ולבאר יותר כפי מה שידעתי והבנתי בדעתי כוונת המאמר כפי מה ששמעתי מפיו הק'... מהדורה זו נדפסה בברסלב בביתו של ר' נתן (וראה ספר ימי מהרנ"ת, דף נה, עמ' א).

ליקוטי מוהר"ן תנינא, מאהלוב [!], תקפ"א.

המאמרים סומנו באותיות. אחרי סימן צג נוספו כמה וכמה שיחות ומאמרים. סדר זה נשמר במהדורות שיצאו לאור אחרי כן. וגם מהדורה זו נדפסה בברסלב, בביתו של ר' נתן (וראה לעיל). המובאות בספר הן לפי: ירושלים, תרצ"ו (שני החלקים).

ליקוטי מוהר"ן, ירושלים, תשכ"ט.

בפתח הספר מונים המהדירים 'עשר מעלות שנתעלה מהדורה זו על המהדורות הקודמות'. מלבד שני החלקים של 'ליקוטי מוהר"ן' נוספו למהדורה זו: 'תורות מכת"י רבינו ז"ל' (ראה להלן) וכן מפתחות.

ליקוטי מוהר"ן תורות מכת"י רבינו ז"ל... ירושלים, תרצ"ד.

עמ' יד—כא: תפלות מספר ביאור הליקוטים (ראה להלן, מס' 27); עמ' כב—לב: 'שיחות מעניני רבינו ז"ל, העתק מכת"י מר"א ז"ל שאצל ר' שלמה וועקסלר.

* פרטים ביבליוגרפיים נוספים ימצא המעיין בקונטרסו של ג. שלום: אלה שמות ספרי מוהר"ן ז"ל מברסלב וספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו, ירושלים תרפ"ח וכן בספרו של ר' נתן צבי קעניג: נוה צדיקים.

רשימת המקורות שזכרו בספר

מעשה מבטחון, פיעטרקוב, תרפ"ט, ועוד.

ספורי מעשיות ...

על המהדורות החשובות ראה לעיל, פרק שישי, עמ' 184—189.

ספורי מעשיות חדשים, פאדגארזע, תר"ס.

17 סיפורים שמקצתם נדפסו בספר חיי מוהר"ן ומקצתם בכתבי ר' אברהם חזן.

ספר המדות, ירושלים, תש"ט.

כתבי ר' נתן מנמירוב

חיי מוהר"ן, לעמבערג, תרל"ד (חלק שני: שבחי מוהר"ן).
המובאות בספר הן לפי מהדורת ירושלים, תש"ז.

ימי מהרנ"ת, לעמבערג, תרל"ו. חלק שני, ירושלים, תרס"ד.
המובאות בספר הן לפי מהדורת בני-ברק (שני חלקים), תשט"ז.

ליקוטי הלכות... ירושלים...

אורח חיים: חלק א, תשכ"ג; חלק ב, תשי"ג; חלק ג, תשט"ו. יורה דעה: חלק א,
תשי"י; חלק ב, תשי"ג. אבן העזר, תש"ד. חושן משפט: חלק א, תשט"ז; חלק ב,
תשי"ח.

לקוטי תפלות, ירושלים, תשי"ז.

עלים לתרופה מכתבי מוהרנ"ת, ניו יארק, תשט"ו.

קנאת ה' צבאות...

ראה לעיל, נספח שני.

שבחי מוהר"ן...

ראה לעיל.

שבחי הר"נ, ירושלים, תש"ד.

ראה לעיל, פרק שישי, עמ' 185, 188.

כתבי ר' נחמן מטשהרין

זמרת הארץ, לעמבערג, תרל"ו.

יקרא דשבתא, לעמבערג, תרל"ו.

ירח האיתנים, ירושלים, תשי"א.

עמ' צג—ק: קונטרס אמרות טהורות, נערך ונלקט על-ידי אברהם כוכב לב.

רשימת המקורות שנזכרו בספר

לקוטי עצות מהדורא בתרא, לעמבערג, תרל"ד.

לקוטי תפלות ותחנונים, לעמבערג, תרל"ו; ירושלים, תרצ"ו.

ש. דובנוב (תולדות החסידות, עמ' 302, הערה 1), שהשתמש במהדורה הראשונה שנדפסה בעילום שם מחברו, הגדירו שלא כדין 'כעין קיצור מספר "ליקוטי תפילות למהר"ן"'. . . .

מכניע זדים, ירושלים, תרל"ד.

פרפראות לחכמה, לעמבערג, תרל"ו, ועוד.
לספר זה צורף 'באבי הנחל' לר' ברוך אפרים.

קדושת שבת . . .

חלקו השני של 'יקרא דשבתא'.

כתבי ר' אברהם חזן

אבני"ה ברזל, בני-ברק, תשכ"א.

ביאור הליקוטים, ירושלים, תרצ"ה.

חכמה ותבונה, בני-ברק, תשכ"ב.

ימי התלאות, ירושלים, תרצ"ג.

כוכבי אור, ירושלים, תשכ"א.

'קצהו נדפס בירושלים בשנת ש'ש'ו"ן ע"י המחבר בעצמו . . . ובשנת תרצ"ג נאסף ונתקבץ ונדפס כולו . . . ועתה נדפס ע"י חסידי ברסלב'.

סיפורים נפלאים . . .

צורף לספר כוכבי אור.

שיחות וסיפורים . . .

צורף לספר כוכבי אור.

מקורות ברסלביים שונים

אולפן חד"ת, קובץ חדשי, ירושלים. קובץ א, סיון תשכ"ו; קובץ ב, תמוז—תשרי תשכ"ו-ז'.

אמונת אומן, בני-ברק, תשכ"ו.
קובץ מכתבים.

באבי הנחל...

ראה לעיל 'פרפראות לחכמה'.

לקוטי אבן — כתבי ר' אפרים בן ר' נפתלי מנמירוב, ירושלים, תשכ"ג.

נוה צדיקים, ר' נתן צבי קעניג, בני-ברק, תשכ"ט.

נחלי אמונה, בני-ברק, תשכ"ז.

קובץ מכתבים.

נתיב צדיק, ממכתבי הרב... נתן בן... יהודה, בני-ברק, תשל"א.

קובץ מכתבים.

עונג שבת, מאת... ר' אפרים צבי... קראקאבסקי, ניוורק, תשכ"ו.

קובץ מכתבים.

עין זוכר, ורשה, תרפ"ח.

עמק הנחל, באורים וחדושים, ירושלים, קובץ א, תשכ"ח; קובץ ב, תש"ל.

בהכפלה

שארית ישראל, בני-ברק, תשכ"ג.

קובץ מכתבים. עמ' קמא ואילך: 'ספר יקרא דחיי... מתולדות חייהם של כמה

מגדולי אנ"ש...'

שיר ידידות, מאת ר' יחיאל מענדיל, ירושלים, תרס"ז.

ב. מקורות חסידיים שונים

אהל נפתלי, ר' אברהם חיים שמחה בונם מיכלזאהן, תרע"א.

אור המאיר, ר' זאב וואלף מזיטומיר, ניו-יורק, תשי"ד (דפוס צילום).

בן פורת יוסף, ר' יעקב יוסף הכהן, ניו יארק, תשי"ד (דפוס צילום).

בעל שם טוב (2 כרכים), ר' שמעון מנחם מענדיל וואדניק, לודז', תרצ"ח.

דברי משה, ר' משה מדאלינא, דפוס צילום.

דגל מחנה אפרים, ר' אפרים מסודילקוב, סינער-וואראהל, תש"ב.

דרכי צדק, ר' זכרי' מענדיל מיערוסלב, לבוב, תקנ"ו.

כנסת ישראל, ר' ראובן ז"ק, ווארשא, תרס"ו.

כתונת פסים, ר' יעקב יוסף הכהן, ניו יארק, תש"י (דפוס צילום).

מאור עינים, ר' מנחם נחום מטשרנוביל, ירושלים, [תשכ"].

רשימת המקורות שנזכרו בספר

נועם אלימלך, ר' אלימלך מליו'נסק, ניו יארק, תש"ב.

סיפורי צדיקים החדש, ר' אברהם יצחק מוינקאוויץ.

ספרן של צדיקים, ר' אליעזר דוב, ירושלים, תשי"ט.

עדת צדיקים, מ. ל. פרומקין, ירושלים, תשי"ט.

עירין קדישין, ר' ישראל מריזין, ווארשא, תרמ"א.

עשר אורות, ר' יצחק שמחה בערגער, תרע"א.

עשר עטרות, כנ"ל, תר"ע.

עשר צחצחות, כנ"ל, [תרע"א?].

צוואת הריב"ש, ירושלים, תש"ח.

צפנת פענח, ר' יעקב יוסף הכהן, ניו יורק, תשי"ד (דפוס צילום).

שבחי הבעש"ט, מהדורת הורודצקי.

תולדות יעקב יוסף, ר' יעקב יוסף הכהן, קארעץ, תק"מ ('צולם... ירו-
שלים תשכ"ו).

תפארת הצדיקים, ר' שלמה גבריא'ל ראזענטאל, ווארשא, חש"ד.

תשואות הן, ר' גדליהו מליניץ, תקס"ד.

מפתח השמות והעניינים

235 110	אבא 177
'איך' 164 142	אבודיינטי, משה בן-גדעון 139
איש נעמי. ראה: וקסלר, אלימלך	אברהם 207 119 103 54
אל-גזאלי 227	אברהם אבלי סג"ל 75
אלטר מטפליק 70 12	אברהם אבן חסדאי 227
אליהו בן משה גרשון מפינטשוב	אברהם גרשון מקוטיב 66
250	אברהם חזן 31 29 19 18 15 14 12
אלימלך מליז'נסק 113 107 97 89	44 45 49 54 62 67 69 70 72 73
128 118	77 79 — 82 118 129 130 133
אלעזר בן ר' אלימלך 118	136 — 139 149 150 189 200 202
אלעזר בן רשב"י 117 92	208 210 228 261 262 266 267
אלעזר דב מריקא 107	אברהם יצחק (אב"ד זינקאוויץ) 107
אלפנביין, ישראל 242 106	אברהם הלוי ברוכים 210 104
אמונה, משבר ה' 7 (ראה גם:	אדם הראשון 140 54
השכלה ומשכילים; חקירה שכלית)	אהרן 207
— בגדולתו המשיחית של ר' נחמן	אומאן 48 44 42 — 39 34 32 — 27
כיסוד-מוסד בעבודת ה' 147 138	200 209 212 233 242 266
— בהשתלמותו המתמדת של העולם	אופטימיזם דתי 236 — 235 232
225	אופנתיות ברסלבית 218 — 199
— פשוטה ותמימה 119 35 22 21	אורבאך, אפרים א. 139 93
253 173	אותיות 101 97 96 94
— בצדיק האמת 135 117 115 108	אותיות התורה 115 111 99 98
184 147 145 144	— ונשמות ישראל 231 — 230 38
אמונות כוזבות 136 47	אחרונים וראשונים 104 — 102
אמונת חכמים-צדיקים 198 — 190	איגרות ר' נתן מנמירוב 17
אסף, דוד 198	איגרת הבעש"ט אל גיסו 66
אסף, שמחה 253 210 104	אייכל, יצחק 259
אסתר 112	אימאנציה אלוהית 98 86 37 21

210 104 בניהו, מאיר	207 אף-על-פי שחטא ישראל הוא
205 80 'בעל הבית'	8 אפלטין
80 51 50 46 45 'בעל כוח גדול'	94 91 90 88 66 אפרים מסודילקוב
205	235 101 100
205 81 80 78 77 'בעל השדה'	146 אפרים מקרמנטשוג
212 205 146 80 20 'בעל תפילה'	236 221 220 אקסיסטנציאליזם דתי
110 106 105 בערגער, ישראל	244 243
הבעש"ט. ראה: ישראל בעל שם טוב	האר"י. ראה: לוריה, יצחק (האר"י)
152 בקר, יעקב	259 257 'ארי נוהם'
74 — 72 ברדיטשב	33 11 אריה לייב ('הסבא' משפולה)
258 ברדיצ'בסקי, מיכה יוסף	139 80 76 — 69 62 — 60 49 — 47
69 68 ברוך אפרים	239 211 150
119 110 ברוך ממז'בוז'	59 אריה לייב מוואלאטשיסק
86 85 ברוך מקוסוב	257 8 אריסטו
75 ברור, אברהם יעקב	203 אריקסון, א'
208 ברייטר, יצחק	217 208 ארצות-הברית
105 ברל, חיים יהודה	118 אשי, רב
195 ברסלב	193 אשר מסטולין
גאולה. ראה: משיחיות...	20 בארסקי, שמשון
198 הגאון מווילנא	68 60 בגדים לבנים
103 102 96 95 'גדלות'	151 42 בובר, מארטין
77 גדליה מליניץ	86 בודק, מנדל
28 גוטלובר, אברהם בר	104 בוקאצ'ו, ג'ובאני
242 241 גויים, יחסו של ר' נחמן ל-	בזשיאלנסקי, משה יהושע. ראה: אלטר
195 22 'גזירות הפונקטין'	מטפליק
41 24 גזירת תקכ"ח (גזירות גונטא)	8 בטחון
גילוי וכיסוי	257 'בית יהודה' לריב"ל
— בספרותם של חסידי ברסלב	210 75 בלבן, מאיר
141 19 16 — 10	152 בן-גריון, עמנואל
— בתורה. ראה: תורה, נגלה ונסתר	229 105 104 בן-יחזקאל, מרדכי
— בתורת הצדיק הברסלבית 51 — 53	230
62 111 — 117 126 127 (ראה גם:	242 106 בן-מנחם, נפתלי

מפתח השמות והעניינים

דניאל 7	ירידת הצדיק)
'דער נסתר' 199	גירוש יהודים מכפרים 194 — 195
'דקמרון' 105 104	גלבר, נתן מיכאל 89
	גלות, תפיסת ה- 195
הברמן, אברהם מאיר 163 18	'גליא רזיא' 50 33
'הדפסה', מצוות ה- 19 — 17	גלית 48
202 — 203 209	'גניבה דקדושה'. ראה: מירמה קדושה
הומוסקסואליות מעודנת 222	'הגנן' 205 80
הופעה שנייה של ר' נחמן 138	גריין, אברהם יצחק 246 — 219
208 210 216	
הוצאת זרע לבטלה 212 204 201	דאגת העוונות 236 — 232
216	דאשיב 264 — 261
הורודצקי, שמואל אבא 266 24 9	דאשיווסקי, דוד צבי 262
הורוויץ, הירש בער 39 32 31 28 25	דב בר (המגיד ממזריטש) 102 99 98
49 45	237 220
הורוויץ, חייקיל 30 28	דביקות/דבקות 191 110 109
הורוויץ, יהודה הלוי 21	240 238 — 236
הורוויץ, ישעיה (בעל השל"ה) 54	— בכל מעשי האדם 92 91 86
הורוויץ, ישעיה 29 28	95 — 101 112
הורוויץ, פנחס אליהו 252 — 249 21	— וסייגיה 101 97 — 95
הורוויץ, שמואל הלוי 209 147 19	דברים בטלים. ראה: סיפורי מעשיות
228	ושיחות חולין
היילפרין, ישראל 22	דוב מטשהרין 262 31
היילפרין, ישראל הלוי 188 146 15	דובנוב, שמעון 162 57 24 23 9
הירשברג, חיים זאב 39	דוד 207 49 48
הכהן, עובדיה 20	דוד (בעל 'טורי זהב') 75
הלבשה. ראה: גילוי וכיסוי	דוד צבי (בנו של ר' נתן מנמירוב)
הלר-וילנסקי, ש' 227	142
הנהגות מיוחדות 63 62	דיאמנט, זיינוול 162
'הסתר פנים' 42	דימונולוגיה 111 7
הסתרה. ראה: גילוי וכיסוי	דינור, בן-ציון 21
הסתרה שבתוך הסתרה 221	דן, יוסף 220 152 110 86 47 21
'העלמה והסתרה' 43	242

10 9 — פרשנותו לסיפורי ר' נחמן	59 הפצת התורה הברסלבית
232 220 — 219	67 — 63
76 וילהלם, יעקב דוד	193 הרהורים על הצדיקים
131 וילנסקי, מרדכי	השגה עצמית. ראה: חקירה שכלית...
75 ויניצא	196 89 41 40 18 השכלה ומשכילים
28 וקסלר, אלימלך (איש נעמי)	207 199
193 157 89 ורסס, שמואל	— משכילי אומאן ור' נחמן
	230 228 205 200 55 — 24
88 זאב וואלף בן ר' יוסף	— פולמוס נגד ה' 24 23
99 98 זאב וואלף מז'יטומיר	258 — 249
99 — 97 זכריה מנריל מיערוסלב	— ספרי השכלה 81
118 107	התגלות ראשונה 139
80 30 זלאטיפאליע	התגלות שניה. ראה: "הופעה שנייה"
162 — 160 זצר, שמואל	התגלות התורה 212
'הזקן'. ראה: אריה לייב	התגלות התפילה 213
'הזקן הידוע'. ראה: אריה לייב	התכסות והסתלקות (פטירתו של ר' נחמן) 139
'החולק הידוע'. ראה: אריה לייב	התפשטות הכפירה בימות המשיח
חוקת היהודים ברוסיה משנת 1804.	205
ראה: 'גזירות הפונקטין'	
חזן, אברהם. ראה: אברהם חזן	וואדניק, שמעון מנחם מנדל 105
'חיי מוהר"ן' 16	ווייסלאב, צבי 188
חיים אברהם בן אריה לייב 181	הוויכוח בלבוב עם נציגי הפראנקיסטים
חיים ויטל. ראה: ויטל, חיים	75
חיים חייקיל מאמדור 131	ווינער, מאיר 151 23
'החכם הגדול שבקדושה' 47	וועקסלער, שלמה 70
'חכמה עלאה' 117 116 99 98	ויזל נפתלי הירץ 30
'חכמה תתאה' 117 116 99 98	ויטאל, חיים 259 76 65 64
'חכמות חיצוניות' 249 196 119 21	וייס, יוסף 31 26 25 22 21 11 — 9
'חכמי הטבע' 47	95 80 78 64 — 62 56 48 40 38
'חכמים להרע' 47	190 151 142 136 113 112 110
חכמת הדפוס 18 17	232 231 227 221 — 219 205 202
'חכמת הפועל בנפעל' 98	252 244

119 חכמת הרפואה	30 'יין לבנון'
45 חכמת השיר והמליצה	16 'ימי מהרנ"ת'
21 חלל פנוי	15 12 'ימי התלאות'
237 236 220 'חסידות של אמונה'	207 125 124 103 54 52 יעקב
237 236 220 'חסידות של מיסטיקה'	88 יעקב א"ש
226 חסידות פשיסחא	יעקב, תלמידו ומשרתו של הבעש"ט
210 חסידי ברסלב — חסידי הגואל	107
215	97 — 88 66 61 יעקב יוסף מפולנאה
190 חקיינות וצביעות	228 113 100
21 חקירה שכלית בעיקרי האמונה	107 יעקב יצחק (החוזה מלובלין)
173 251 — 254 (ראה גם: אמונה)	181 יערי, אברהם
24 10 — 7 חקר החסידות הברסלבית	162 יערי, יהודה
246 — 219	103 54 יצחק
222 'טירוף הדכאון'	14 יצחק (בנו של ר' נתן מנמירוב)
265 טשהרין	269 258 142 134 17
258 254 טשינגל, אברהם אליעזר	260 יצחק (יצחק סג"ל?)
160 יהודה אליעזר	242 106 יצחק אייזיק טויב מקאלוב
238 יהודה החסיד	105 יצחק אייזיק מקומארנו
252 251 יהודה הלוי	היצירה הספרותית, זיקתו של ר' נחמן
75 יהודה ליב מושקיס	אל — 132 112 82 81 55 45 23
190 יהודה לייב מגור	35 34 יקותיאל (המגיד מטירהאויצה)
55 54 יהושע בן חנניה	245 204
105 יהושע השל מאפטא	214 — 213 יראת הרוממות
245 — 206 67 12 יודיל מדאשיב	221 ירבעם, דמותו של —
264 — 259	ירידת הדורות ('פוחת והולך')
207 125 52 51 יוסף	104 — 102
41 34 33 29 יוסף שמואל	55 — 52 50 49 27 26 ירידת הצדיק
67 32 יחיאל מנדיל ממדוודוקה	217 207 127 — 125 113 109 95
208 147 146	(ראה גם: צדיק)
93 91 ייחוד קבה"ו בכל המדריגות	244 ישו
94	67 ישעיה שלום
	83 77 72 62 ישראל בעל שם טוב
	118 107 — 100 97 — 93 91 90 88

מפתח השמות והעניינים

174	228 176 140 131 130 128 122
81 67 65 60 'ליקוטי מוהר"ן	242 235 — 234 231
28 לנדויה, יחזקאל	193 — 192 ישראל מבאהפאלי
30 28 לנדויה, משה	105 ישראל מקוז'ניץ
89 לפין, מנחם מנדל	121 113 104 — 102 ישראל מריז'ין
	227
154 מאהלוב	33 יתרו
194 193 57 21 מאהלר, רפאל	
39 מאיר (רבי)	כהנוביץ', פנחס. ראה: 'דער נסתר'
69 מאיר ברסלבר	237 כוונות האר"י
38 27 מאיר מטפליק	252 251 'הכוזרי' (ספר)
105 מארסען, יוסף	15 כוכב לב (שטרנהרץ), אברהם
185 מארקווי, משה	264 262
'מגיני ארץ' משמעותו של ביטוי זה	210 כותל מערבי
75 — 71 בחסידות ברסלב	כיסוי. ראה: גילוי וכיסוי
75 'מגילת חסידי בראצלב'	114 כיסוי צורך גילוי
205 202 78 'מגילת סתרים'	89 כ"ץ, שמחה
191 המהר"ל מפראג	257 'כרם חמד'
255 מודינה, יהודה אריה	
244 מוחמד	124 לבן
45 המוכיח 'הראוי להוכיח'	74 — 72 67 לוי יצחק מברדיטשב
97 מוסר, מערכת מוסר כפולה	195 110
257 256 134 'מורה נבוכים'	255 לוינזון, יצחק דב בר (ריב"ל)
118 מז'יבוז'	104 103 76 68 לוריה, יצחק (האר"י)
191 'המחובר לטהור — טהור'	257 256 122 110
מחלוקת	223 לותר
— ר' אברהם חזן ור' צבי דאשיווסקי	40 32 — 28 26 ליברמן, חיים
260	267 75 ליטינסקי, מנחם נחום
— בית שמאי ובית הלל	ליינר, ר' גרשון הניך (האדמו"ר
— ר' יודיל ושמואל אייזיק מדאשיב	138 מראדזין)
נגד ר' נתן 217 259 — 264	66 ליפא מחמעלניק
217 — 216 על הנאו-ברסלביים	74 72 ליפאוועצקי, אהרן
— ה'סבא' משפולה ועוד 11 — 13	156 155 33 23 9 8 'ליקוטי הלכות'

מפתח השמות והעניינים

מעשה מרכבה 110 107	27 34 37 — 47 49 51 53 54 60
'מעשה נערות' 52	62 67 69 70 74 — 76 80 139 141
'המפורסמים של שקר' 191	145 — 147 150 211 239
193 — 194 195 196	— ר' משה צבי מסאווראן 16 17
'מצח הנחש' 48 47 30	31 76 137 — 265 267
מרגליות, יהודה לייב 21	— קרח דתן ואבירם 51
מרגליות, ראובן 239 106	— השבטים 51
מרדכי 112	מחקרים 245
מריבות פנים 190	מחשבות זרות, העלאת — 234
מרים (בתו של ר' נחמן) 59	'מי' 77
משה 143 141 135 118 54 41 33	מייטליס, יעקב 104
144 207 250	מיכלזאהן, אברהם שמחה בונם 105
משה בן מימון (רמב"ם) 134 118	מיסטיקה 243 237 236 221 220
250 251 253 256 257	244
משה לייב מסאסוב 103 102	מיסיונריות 216
משה מדאלינא 99 97	מירמה קדושה 125 124 122 121 37
משה צבי (הרב מסאווראן) 76 31 16	מירסקי, שמואל ק. 54
110 — 265 267	מיתוס ברסלבי 147 79 26 15
משיחיות ומשיח, גאולה וגואל 11	מכירת יוסף 145
12 15 18 20 42 — 49 51 54 59	'מכניע זדים' 24 23
60 61 63 65 — 67 76 80 — 115	'המלווה הגדול' 80
116 125 135 136 — 138 147 — 150	מלחמת גוג ומגוג 209
184 204 — 205 207 208 211 212	מלחמת דוד וגלית 48
214 — 238 242	מליצה 90 85
— תפקידו התיקוני הפעיל של משיח	מלכות צרפת 68
141 144 145	ממון, יחסו של ר' נחמן אל — 118
משכילים. ראה: השכלה ומשכילים	119
משל 91 90 85	מנדל מרימאנוב 107
משל הבעש"ט על אשתו הצנועה של	מנדלסון, משה 255
סוחר אחד 140 105 104	'מנהיג אמיתי' 46 45
משל המתקת הגלולה המרה	מנחם מנדיל (המגיד מבאר) 94 93
87 — 89	מנחם נחום מטשרנוביל 100 99
'המשל מהאינדיק' 229 — 227	מסעותיו של ר' נחמן 113 61 33 32

מפתח השמות והעניינים

נפתלי מרופשיץ 105	המשל מהתבואה' 227 — 229
נצרות 216	משל השודד והנשדד' 36 37
נקודות טובות' 37 38 52 — 54	מתברסלבים 199 — 218
207 — 208 231 — 232	מתודולוגיה בחקר חסידות ברסלב
נר"נ (נפש, רוח, נשמה) 144 163	226 — 232
נתן מטבריה 142	המתנגד הגדול של רבינו'. ראה: אריה לייב
נתן מנמירוב (המקומות העיקריים) 7	המתנגד שלו'. ראה: אריה לייב
8 11 — 14 16 — 20 23 26 27 33	
36 37 42 — 45 49 — 55 64 — 65	
71 — 76 78 79 122 — 128 130	נאו-ברסלביות 199 — 218
131 133 — 137 140 — 147	נגאל, ג' 104 228
152 — 160 172 — 175 196 — 198	נח 54
206 — 207 214 217 241 246	נחום מצ'רנוביל 192
253 — 267	נחל נובע מקור חכמה' (נמ"ח) 14
נתן העזתי 239	203 205
	נחמן מהורודנקה 88 89
'סבא דסבין' 142	נחמן מטולטשין 17 31 32 67 70
סבי דבי אתונא 54 55 196	150 156 178 188
סגפנות 62 89 137 148 149 262	נחמן מטשהרין 23 24 48 55 62
סדן, דב 9 37 103 142 151 158	64 69 71 121 132 133 136 137
'הסוד על הרשב"י' 13 — 15 42 189	147 — 149 154 155 185 189 263
212	264
סטרא אחרא 41 46 50 138 139	נחמן נתן (רנ"נ). ראה: רפפורט, נחמן נתן
215 217	
— הוצאת מקור חיותו 46	ניגר (ניגער), שמואל 23 57 151
— הטעית הס"א בדברים בטלים	152 160 — 163 177 178
וסיפורי מעשיות 103 104	ניצוצות קדושים 98 99
120 — 122 124 — 126	נמירוב 73
— התגרות הס"א בצדיק 'הבעל כח' 51	נסיעתו של ר' נחמן לארץ-ישראל 25
— קיטרוגי הס"א 60 61 138 139	235 43
סימבוליזם, תפיסת-עולם סימבוליסטית	נפתלי מנמירוב 30 31 34 35 44
87 104 — 106	45 49 71 — 74 153 155 159 178
הסיפור החסידי 84	228 229 260 261

171 181 186 206 207; 'מעשה	סיפורי הגויים 111
מזבוב ועכביש' 61 156 211;	סיפורי מעשיות ושיחות חולין
'מעשה מחכם ותם' 22 23 81	בחסידות 83 99
133 172 — 174 233; 'מעשה	— הגדרת המושג 84 85
ממלך וקיסר' 171 172; 'מעשה	— תפיסת מורי החסידות
ממלך שגזר שמד' 133 170;	85 — 131; ישראל מריז'ין
'מעשה של הרב עם בנו' 61 172	102 — 104
— מעמדם בחסידות ברסלב 19 20	— תפיסת ר' נחמן 108 — 121;
— ספר 'ספורי מעשיות'; אפולוגטיקה	קשר בין סיפורי מעשיות למערכת
של ר' נתן 122 125 127 146	הספירות 121
176; בין הנוסח העברי לבין	— תפיסת ר' נתן מנמירוב
נוסח יידיש 160 — 184; דרך	122 — 128; גניבה דקדושה
רישומם של סיפורי המעשיות	122 124 125; ירידת הצדיק
154 — 160; הקדמות ר' נתן	125 — 127
140 176 — 178; זמני אמירתם	סיפורי המעשיות לר' נחמן 11
152 — 156; מהדורות: מהדורה	56 — 58; 'מעשה במלך אחד שלא
א 184 185; מהדורה ב (ביידיש	היו לו בנים' 180; 'מעשה במלך
בלבד) 185 186; מהדורה דו-	אחד שבנה לעצמו פלטיין... וציוה
לשונית שנייה 188; מהדורת	שיציירו את הפלטיין שלו' 226;
1862 (ביידיש בלבד) 189;	'מעשה מאבדת בת מלך' 58
וארשא תרמ"א 188; למברג	69 70 82 83 121 132 134 — 136
תרס"ב 188 189; קונטרסי	140 148 — 150 157 179 — 184
המעשיות בהוצ' קנאסטער 189	186; 'מעשה מבטחון' 82;
— פרשנות ברסלבית 132 — 150;	'מעשה מבן מלך ובן שפחה
אברהם חזן 149 150; השפעת	שנתחלפו' 132 134 145 146
פירושי ר' נתן על המיתוס הברסלבי	157 175 178 179 185 186 206;
147; זיהוי הדמויות הראשיות	'מעשה מבעל תפלה' 20 22 62
עם ר' נחמן 141 — 147 207	68 69 79 82 188 146 148 149
211 213 219 — 226 228 232;	166 167 180 181 186 206 213;
'כלליות' 20 134 — 136 184;	'מעשה מבערגיר ועני' 150 157
מעמדן המשיחי של הדמויות	167 — 170 174 175; 'מעשה מהז'
הראשיות 141 — 147; מצע כללי	בעטלירס' 22 58 82 134 135
132 — 136; נחמן מטשהדין	141 155 — 159 163 166 170

עשירות, יחסו של ר' נחמן אל —	147 — 149 ; נקודות-מוצא
118 — 119 224	136 — 139 ; נתן 140 — 147 ;
	פירושים משיחיים קיצוניים 149
פאוור, אליעזר 181 182	150
'פאר מקדושים' 130	סיפורי מעשיות שהעולם מספרים 83
פגיעה באמונת חכמים-צדיקים 194	100 122
198	ספינת אוויר, ידיעה על — וימות
פגם הברית 201 213	המשיח 205
פדיונות 224	ספירות 91 96 97 117 120 121 138
פוסקים, לימוד — 225	— בינה 77 97 121 138 139
פיטרושקה, שמחה 152	— דין 117
פינר, שמואל 193	— חכמה 97 116 117
פילוסופיה יהודית. ראה: אמונה...;	— חסד 117
השכלה ומשכילים; חקירה	— יסוד 91
שכלית...	— מלכות 91 115 116 165
פנחס (חתנו של ר' נחמן) 59	— רחמים 117
פנחס אליהו. ראה: הורוויץ, פנחס	— שכינה ראה: שכינה
אליהו	— תפארת 115 165
פנתאיזם 213 214 215	'ספר הברית' 249 — 252
פסיכואנליזה 238	'הספר הגנוז' 63 64 81
פקידות עקרות 119 176	'ספר המדות' 7 8 63 233
פראנק, יעקב 221	'הספר הנשרף' 63 65 67 80 81
פראנקיזם ופראנקיסטים 25 33 71	ספרי מוסר 233 234 238 240
266 267 75	
פרומקין, מיכאל לוי 107	עבירות, בעלי — 218
פרידברג, חיים דב 185 186	עגנון, שמואל יוסף 37 93 103 168
פרל, יוסף 23 89 162 179 186 193	'עדת צדיקים' 130
פרשנות ברסלבית לסיפורי ר' נחמן.	עזרא הסופר 18
ראה: סיפורי המעשיות לר' נחמן	עלמא עלאה 116
פרנסה, מעמד ה — 8	עלמא תתאה 116
פשיטות ('פראסטיק') 42 44 109	עראמה, יצחק 227
214	עריק, מאקס 105
	עשו 124 125

28	קאמפה, יוהאן היינריך	208	צבי הירש
66	קבלה, הפצתה	8 89 90 96 97 100 108	צדיק
140 121 68 66 21	קבלת האר"י	109 113	(ראה גם: ירידת הצדיק;
251 145 144			קושיות על צדיקים)
195	קדושת א"י בחו"ל	20 35	צדיק האמת (הצדיק הגדול)
130	'קהל חסידים'	36 43 46 50 — 54 111 114 — 117	
93	קווייטיזם	122 125 129 141 143 — 145	
198	קושטא	147 150 190 194 203	(ראה גם:
192 130 113 8	קושיות על צדיקים		'בעל הבית'; 'בעל כוח גדול'; 'בעל
197 193			השדה'; 'בעל תפילה'; 'הגנן';
103 102 100 96 95	'קטנות'		'החכם הגדול שבקדושה'; 'נחל
50	'קיבוץ נדחי ישראל'		נובע מקור חכמה'; 'ראש בית')
50 20	'הקיבוץ הקדוש'		'הצדיק האמת שהוא משה משיח,
50	קיבוץ הרחוקים		שהוא הגואל הראשון והוא יהי'
60 59	'קיצור ליקוטי מוהר"ן'	144	הגואל האחרון'
254 253	קלזנר, יוסף		'צדיק לבני העולם החדש'
36 — 34 24	'קלי עולם'	222 — 223	
162 161	קלמנוביץ', זליג	87	צדיק, תורת ה —
134	קלצקין, יעקב	194	צדיקי השקר
97	קמלהר, משה	111	צדיקים צפונים
258 — 253 23	'קנאת ה' צבאות'		'הצורר הידוע'. ראה: אריה לייב
78 70 67 23 12 7	קעניג, נתן צבי	257	'ציון' ליוסט וקרייצנאך
259 258 201 179 156 134		56 25	צייטלין, אהרן
252 251 240	קראים	75 57 56 25 24 9	צייטלין, הלל
201 149 19	קראקאבסקי, אפרים	151 252	
21	קרסל, גצל	151 57 28 25 21	צינברג, ישראל
151	קשת, ישורון	161 163 250	
		110 21	צמצום, תורת ה —
113 103	ראובן בן דוד צבי ז"ק	16 15 11	צנזורה ברסלבית עצמית
48	ראזענבערג, יהודה יודל	253	
103	ראזענטאל, שלמה גבריאלי		
225 219 196 8 7	ראציונאליזם	198	קאוולר, שלמה
246	(ראה גם: אמונה; השכלה	25	קאמיניץ-פודולסק

שבתי צבי 139 239 244	ומשכילים)
השואה 214 222	'ראש בית' 80 205
שולמן, אליהו 179	ראש השנה, ההתכנסות 197
'השונא המתנגד'. ראה: אריה לייב	ראשונים ואחרונים 102 — 104
'שורש הרצון' 47	הרב מסאווראן. ראה: משה צבי
שטיינמן, אליעזר 25 26 118 151	מסאווראן
162	רבי (יהודה הנשיא) 118
שיחות חולין ראה: סיפורי מעשיות	רבינוביץ, ישעיה 58 151
ושיחות חולין	רובינשטיין, אברהם 193
שיק, אליעזר שלמה 200 — 218	רוזין, חיים 257
— הקיטרוגים עליו מנעו את 'התגלות	'רוח אחרת' 195
מלך המשיח' בשנת תשל"ו 217	רוח הקודש 195
שילר, פרידריך 25	רומאנילי, שמואל אהרן 253 — 255
'שיר ידידות' 146 147 208	רוסיה, דברי ימיה וימות המשיח 205
שירי אומות העולם 100 101	רופאי אליל 195
שירי רועים 106	רייזען, זלמן 57
שירמן, חיים 254 255	'רישא דלא אחידע' 211
שכחה 236	רפפורט, נחמן נתן 27 — 29 32 — 34
שכינה 67 68 80 93 94 98	44 38 — 40 36
104 — 106 110 — 112 116 135	רצהבי, יהודה 87
136 140 149 180 — 183 210	'רצון והתגלות' 43
שכל, פינוי הנפש ממעקשי השכל	רצון עליון 47
192	רשב"י ראה: שמעון בן יוחאי (רשב"י)
שלום, גרשם 33 38 63 66 80 87	
103 106 107 117 127 131 139	'שבתי האר"י' 76 131
144 164 181 185 215 239 254	'שבתי הבעש"ט' 20 106 107 130
שלמה הלוי מקארלן 193	131 197
שלמה שלומיל 104 210	שבתי צדיקים 68 85 106 107
שלמה אפרים (בנו של ר' נחמן)	— בחסידות ברסלב 128 — 131
— לידתו 59 60	'שבתי צדיקים' (ספר) 130
— מותו 60 62 67 70 76 — 80	שבעת הרועים 138 141 143
שלמה ראובן זלאטיס 265	שבתאות 33 47 50 75 76 216 239
שמואל אייזיק מדאשיב 12 67 206	266 267

84 117 — 122 132 140 149 150 ;	245 259 — 264
סי' סג 47 48 113 114 ; סי' סה	שמואל בן אליעזר מקאלוואריה 196
77 78 ; סי' פא 108 109 ; סי'	שמואל בר"ח ברסלבר 208
ק 35 ; סי' קסד 114 115 ; סי'	שמואל מטפליק 118
רג 112 ; סי' רלד 128 129 ; סי'	שמעון (תלמידו-חברו של ר' נחמן)
רפב 37 206 ; 'ליקוטי מוהר"ן'	263 12
תניינא סי' ד 47 — 49 ; סי' ה	שמעון בן יוחאי (רשב"י) 13 — 15
71 ; סי' ח 45 — 47 49 — 51 ; סי'	92 117 132 212 239 256 257
יט 173 174 ; סי' לח 113 ; סי'	(ראה גם: 'הסוד על הרשב"י')
מד 251 ; סי' עח 43 44 109 ;	שמרוק, חנא 157 179 — 185 193
סי' צא 115 — 117	שמשון 50
תחלואי הנפש בתחלואי הגוף	שץ אופנהיימר, רבקה 93
87 — 89 114 115	שרגאי, שלמה זלמן 138
תיקון 11 62 240 (ראה גם:	'תאוות הבשרים' 201, 222,
משיחיות...)	232 — 234
— האמונה 47	'תאוות ממון' 224 — 225
— הברית 126 69	תוכחה 88 89
— הדיבור 68 69	'תולדות רבנו החכם משה בן מנחם'
— הדעת 69	255 258
— הכללי של המו"מ 68 204	תורה
— המינות הפראנקיסטית 69	— אותיות התורה. ראה: אותיות
— חצות 210	— נגלה ונסתר 117
— מלחמת עמלק 46	— סוד הרכבתה 114 — 117
— הנפש 60	— סיפורי מעשיות בתורה 115 127
— נשמות 77 78 80	128
— צינורות עליונים 83	— שבעים פנים ל — 120
— השכינה. ראה: שכינה	— תפיסת ה — 87
'התיקון למקרה לילה' 60	תורות ר' נחמן ב'ליקוטי מוהר"ן'
תיקוני תשובה 62 63	— דרך רישומן 64 154 155
תפילה בבחינת דין 46 49 — 51	— שנדונו בספרנו: 'ליקוטי מוהר"ן'
תפילה ודבקות 236 — 238	קמא סי' כט 68 69 ; סי' לג
תפילה וידויית אישית 204 213	111 ; סי' נז 114 115 ; סי' ס
'תפילה ותחינה לל"ג בעומר' 14	

מפתח השמות והעניינים

220 184	54 50 47 41 22 21	תשבי, ישעיה
205 — 204	94 87 85 80 75 69 66 64 63 61	תשובה ובעלי תשובה
	125 124 121 117 116 110 98 95	תשעה באב כיום אבל על היעלמות
210	182 165 164 144 136 134 127	המשיח

שלושה עניינים בולטים במיוחד בתולדותיה, במסכת רעיונותיה ובספרותה של החסידות הברסלבית: היסוד המשיחי שבה, המחלוקת עמה וסיפורי-המעשיות של מחוללה. בספר זה הואר הקשר המופלא שביניהם מתוך דיון בפרשיות חשובות בחיי ר' נחמן מברסלב שקבעו את דמותו בעיני חסידיו, ומתוך עיון בתפישתו את סיפורי המעשיות ושיחות-החולין על-פי ובעקרונותיה של הפרשנות הברסלבית לסיפורי ר' נחמן. עוד יוחד בספר זה מקום לתיאור קוויה העיקריים של הספרות הברסלבית, למסדס הטקסטואלי של סיפורי ר' נחמן, ולהשפעתם המכרעת של דברי ר' נתן מנמירוב בעיצוב יחסם של חסידי ברסלב אל רבם הנערץ.

למהדורה מורחבת זו נוספו שלשה פרקים שעניינם מעמדה של אמונת צדיקים בכתבי ר' נחמן ור' נתן; התבוננות במגמותיה הרעיוניות והספרותיות של קבוצה נאו-ברסלבית המשתלטת והולכת על מפעלם ההיסטורי של חסידי ברסלב; דיון ביקורתי בשאלות העקרוניות העולות מספרו החשוב של אברהם יצחק גרין בעל היסורים – פרשת חיוו של ר' נחמן מברסלב.

עיצוב העטיפה: תחיה רוזנטל

לוחות והדפסה: דפוס העיר העתיקה